

XVII. konference Evropské kriminologické společnosti (ESC) (Cardiff 12. - 17. 9. 2017)

Miroslav Scheinost,
Institut pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP)

Jiří Buriánek
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Výroční konferenci tentokrát pořádala pod patronací Evropské kriminologické společnosti (ESC) Univerzita v Cardiffu, konkrétně School of Social Sciences. Předsedou organizačního výboru byl přední evropský kriminolog prof. Michael Levi. Konference opět atakovala rekord v počtu účastníků ze všech kontinentů, kterých bylo kolem 1 100. Kromě zahajovacího plenárního zasedání se uskutečnila tři jednání v plénu a celkem cca 250 workshopů, na nichž bylo předneseno přes devět set referátů. Funkce prezidenta ESC se na této konferenci po prof. Rosselle Selmini z Univerzity v Minnesotě ujal prof. Gorazd Meško. Na další období jako prezident-elect byl zvolen prof. Tom Vander Beken z Univerzity v Ghentu, který se své funkce se ujme na příští Evropské kriminologické konferenci v roce 2018 v Sarajevu. Další konference se v roce 2019 uskuteční v Ghentu, 2020 v Bukurešti, 2021 ve Florencii a 2022 v Malaze.

Na úvodním plenárním zasedání se ujala vstupního referátu prof. Rosella Selmini („Exploring Cultural Criminology: The Police 's World in Fiction“). Byl zaměřen na roli, jakou hraje obraz policie a jejího boje s kriminalitou v médiích v tom, jak veřejnost vnímá policii a policejní práci. Konkrétně rozebíral prezentovaný obraz „policisty“ na příkladu populárních televizních seriálů (např. postavy komisaře Montalbana a jiných). Autorka konstatovala, že tyto populární prezentace vytvářejí vcelku pozitivní obraz současné evropské policejní kultury – policejní fikce tak vlastně přispívají k legitimaci policie a její práce. Jistě ji nemůžeme podezírat z toho, že by chtěla šířit obraz kriminologie jako příjemné disciplíny, kterou lze pěstovat snadno sledováním televizních seriálů. V následujícím vystoupení se prof. Michael Levi zabýval zločinem jako kriminologickým konstruktem.

U příležitosti konference obdržel letošní cenu ESC za celoživotní přínos pro kriminologii a viktimologii prof. Manuel Eisner. Laudatio pronesl prof. Michael Tonry a M. Eisner se pak ve svém vystoupení zabýval vývojem násilí a mechanismy násilí. Kategorie odplaty a pomsty jsou universální a mají význam ochranný, zstrašující i preventivní. Tyto mechanismy násilí byly zčásti potlačeny jejich přenosem na veřejnou moc cestou vytváření a uplatňování adekvátní legislativy. Eisner vyzvedl otázku, zda u současných mladých lidí v tzv. postmoderní společnosti tyto mechanismy (odkázal na koncept „násilné ideace“) nadále existují. V této souvislosti informoval o tzv. curyšském projektu sledování sociálního vývoje od dětství do dospělosti, který vede k názoru o potřebě snižovat násilí uplatňované vůči dětem (včetně např. zneužívání dětí), přitom na projevy násilí má vliv i tzv. prenatální násilí, tj. agrese uplatňovaná vůči těhotným ženám. O svém výzkumném projektu – studii k sebekontrolě – pak referovala čerstvá nositelka Young Criminologist Award, Sonja Schulz z institutu GESIS.

Druhé plenární zasedání bylo věnováno problematice legislativních možností v reakci na genderově podmíněné násilí a neslo se v poněkud aktivistickém duchu. Zasedání předsedala Amanda Robinson z Univerzity v Cardiffu. Jako první vystoupila Jo Goodey z Agentury

EU pro základní práva (FRA). Vycházela přitom z výsledků rozsáhlého průzkumu o násilí na ženách, který realizuje FRA napříč členskými státy EU, jakož i reportů agentury k problematice migrace. Druhou řečnicí byla Marianne Hester z Univerzity v Bristolu, která poukázala na důležitost prevence v otázce řešení problematiky genderově podmíněného násilí. Intervence zaměřené na potírání tohoto typu násilí totiž nemůžou být efektivní bez změny myšlení a obecného nahlížení na tuto problematiku. Význam prevence je zdůrazněn i v tzv. Istanbulské úmluvě. Marceline Naudi z Maltské univerzity, která je zároveň členkou GREVIO – monitorovacího mechanismu Istanbulské úmluvy – zdůraznila princip nulové tolerance k tomuto násilí a význam prevence, ochrany obětí a stíhání pachatelů genderově podmíněného násilí. Úmluva má vytvořený i vlastní monitorovací mechanismus postavený na dvou pilířích. Na jedné straně stojí desetičlenná skupina expertů proti násilí vůči ženám a domácímu násilí (GREVIO). Na straně druhé je Výbor smluvních států, který je sestaven z politických zástupců jednotlivých smluvních stran.

V rámci třetího plenárního zasedání, které bylo věnováno vlivu technologií na trestné činy, kontrolu kriminality a bezpečnost, zazněly tři vesměs zajímavé příspěvky. V prvním z nich o tom, jak mohou obstát kriminologické představy v digitálním věku, se Benoit Dupont věnoval problematice zkresleného obrazu o kriminalitě, který se opírá pouze o statistické údaje o registrované kriminalitě. Pokles registrované kriminality v řadě států je třeba konfrontovat s dalšími stále se rozrůstajícími online zdroji a prameny, ze kterých lze dovodit značné rozšíření vybraných forem kriminality v kyberprostoru, např. drogové, sexuální. Zároveň však poukázal i na některé limity těchto zdrojů, např. pokud se jedná o problematiku nezávislosti informací, které poskytují soukromé společnosti zaměřující se na rozvíjení ochrany a bezpečnosti v této oblasti. Poukázal také na nutnost mezioborové spolupráce, která umožní lepší odhalování zmíněných druhů kriminality. Do budoucna jsou výzvou z hlediska kriminologie i otázky spojené např. s užíváním umělé inteligence.

R. Smith poukázal na problematiku velmi dynamického vývoje nových technologií. Vycházející z teorie rutinních aktivit poukázal na vytváření nových příležitostí k páchaní kriminality, které jsou spojeny se zaváděním nových technologií s neznámými a dosud neobjevenými vadami. Dále jsou významné též změny v motivaci pachatelů, a to od pachatelů, kteří dříve usilovali o objevení zranitelnosti a o nabourání se do systému, tedy pachatelů s patologickou nebo osobní motivací, k současným útočníkům, kteří sledují majetkový prospěch nebo ideologické, náboženské a politicky orientované cíle. To vše je v kontrastu s nedostatečnou ochranou, která se projevuje jak na individuální a obchodní, tak i státní úrovni. Z hlediska technologií pak lze očekávat zejména rozvoj malých zařízení se zvýšenou datovou kapacitou, rozšíření nabídky nových produktů a služeb a obecně pak zvýšení využívání kyberprostoru jak v případě pachatelů, tak jejich potenciálních obětí. Zároveň lze očekávat nárůst autonomie uživatelů v oblasti seberegulace, snížení státních rozpočtů a vnější regulace a snížení rozpočtů privátního sektoru pro bezpečnost a prevenci. Zdůrazněna byla též potřeba dalšího výzkumu výskytu a dopadů počítačové kriminality stejně jako profilování obětí a identifikace jejich rizikového chování. V případě pachatelů byl kladem důraz na význam porozumění procesům, které vedou potencionální pachatele k páchaní těchto forem trestné činnosti.

Ve třetím příspěvku se Alan Woodward z Univerzity v Surrey zabýval tím, k jakým změnám došlo v této oblasti (např. problematika chytrých zařízení). Dnešní pachatelé jsou velmi schopní a vznikají organizované formy páchaní trestné činnosti. Ochrana před útoky je nákladná, ale nezbytná, přitom zajištění ochrany nelze vybírat jen dle nejlevnější nabídky; bez dostatečné prevence je nutné připravit se na ztráty, které nebudou jen ve finanční oblasti. Zdůraznil nutnost multidisciplinárních týmů v boji s počítačovou kriminalitou i v oblasti výzkumu.

Některé zajímavé myšlenky zazněly na panelové diskusi čtyř předních kriminologů – Cyrille Fijnauta, Marcela Aebiho, Gorazda Meška a Michaela Leviho. Prof. Fijnaut např. upozornil, že migraci je třeba zastavovat již na hranicích zdrojových států za předpokladu poskytnutí kompenzační ekonomické pomoci, zejména pokud jde o příliv afrických uprchlíků do Libye; v tomto smyslu hovořil o tzv. „realpolitik“. Prof. Aebi poznamenal, že v dobách kolonialismu se zločinci „vyváželi“ do zámoří, takže v domácích zemích mohla kriminalita klesat. Je otázkou, zda dnešní pokles násilné kriminality není jen křehký přechodný jev a zda poválečný mír a klid v Evropě není jen žádoucí fikcí. Gorazd Meško mj. řekl, že rádi užíváme mantru „evidence-based politics decisions“ a předpokládáme vliv akademického života a výzkumných zjištění na sociální dění.

xxx

Následující blok informací je přirozeně omezen kapacitou autorů (a dalších delegátů) sledovat více než 20 souběžně konaných panelů, které se často tematicky překrývaly a nebyly mnohdy ani příliš konzistentní (v porovnání například s pražskou zkušeností). Z množství referátů vyslechnutých na navštívených tematických panelech prostě některé zaujaly více než ty ostatní.

V panelu s názvem Nelegální drogy – současné a budoucí problémy vystoupil jako první Adam Desi z Maďarska, který se ve svém příspěvku zabýval vztahem různých forem distribuce drog (tzv. social supply vůči klasickému dealingu) mezi univerzitními studenty. V rámci tohoto bloku se zajímavým příspěvkem vystoupil i Joe Kuhns z Univerzity v Charlotte v Severní Karolíně, který se věnoval užívání drog jako primárnímu motivačnímu faktoru u pachatelů vloupání. Zaměřil se přitom na rozdíly mezi muži a ženami jako pachatelkami tohoto druhu trestné činnosti.

Zajímavý byl panel věnovaný problematice kvalitativního výzkumu mezi elitami a mocnými. Anna Laskai prezentovala, s jakými problémy se setkala, když dělala kvalitativní výzkum mezi mediky zaměřený na korupci v tomto prostředí. Autorka přiznala, že výzkum zaměřený na trestnou činnost „mocných“ je velmi obtížný úkol. Obecně platná pravidla kvalitativního výzkumu se totiž v tomto směru ukázala jako nefunkční. Obdobným problémům ve svém výzkumu čelila i Rita Faria. Své zkušenosti popsala v příspěvku nazvaném: „Hodně štěstí s výzkumem, který ukončí vaši kariéru“. Rozhovory s akademickými a vědeckými pracovníky o vnímaných příčinách a důsledcích vědeckých pochybení ukázaly, jak nutnost získávat finanční prostředky a touha po uznání ovlivňuje názor na to, co se považuje za přípustné a co už je nepřípustné jednání ve výzkumné oblasti.

Řada podnětných příspěvků zazněla na panelech věnovaných tématice organizovaného zločinu. Martina Baradel hovořila o roli Jakuzy (Boryokudan), tj. japonských zločineckých organizací. Poukazovala na významné uplatnění Jakuzy na legálních (stavebnictví), semilegálních (hazardní hry) i nelegálních (drogy, prostituce, podvody) trzích. Tradiční a pevné svazky Jakuzy s finančním sektorem se nepodařilo přerušit ani přijetím přísnější legislativy (v roce 2017 byl přijat zákon o zločinném spolčení ve snaze omezit vliv organizovaného zločinu před pořádáním olympijských her). Nicméně např. z rekonstrukčních prací po zemětřesení stejně profitovala Jakuzza prostřednictvím „subkontraktorů“.

Davide Donatiello referoval o expanzi italských zločineckých organizací do Rumunska v kontextu jeho společenské a ekonomické transformace. Zájem Cosy Nostry o „podnikání“ v transformujících se státech se datuje již od devadesátých let. Příznivé podmínky pro její expanzi v Rumunsku vytvořila absence domácího organizovaného zločinu, příznivé geografické podmínky (černomořská oblast), možnost ukrytí pachatelů i zisků.

William Bloss v referátu o zjištěních z výzkumu souvislostí mezi masovou imigrací do

Evropy a islámskou radikalizací uvedl, že neexistuje obecná teorie vysvětlující příčiny individuální radikalizace až k násilnému extremismu. Rozhodnutí k násilné akci je vždy vícedimenzionálně determinovaný proces probíhající vždy v nějakém reálném kontextu a za daných reálných podmínek, kdy existují jak push faktory (např. hmotná bída), tak i pull faktory (atraktivita hledaného statusu) a spouštěče/triggers (trauma, donucení, vystavení násilí atd.). Vývoj k extrémní násilné akci má řadu etap od úvodní volby (nebo donucení) až po konečné operační zapojení.

Z poměrně frekventované tematiky desistence zaujal referát José Cida „Kumulativní nevýhody a body zvratu jako klíčové faktory k pochopení desistence a persistence při přechodu do dospělosti“. Uvedl, že Sampson a Laub (1997) považovali „body zvratu“ a kumulativní znevýhodnění za klíčové koncepty k pochopení stability a změny ve vývoji kriminálních kariér. Tyto předpoklady byly testovány na výzkumném vzorku mladistvých pachatelů ve Španělsku. Ukazuje se, že body zvratu mohou vést k mobilizaci pozitivních zdrojů, které existují v personálních sítích, ale současně mohou personální sítě působení bodů zvratu bránit.

Několik panelů se věnovalo problematice extremismu a terorismu. Skupina odborníků z finské policejní akademie (Jenita Rauta a Jarmo Houtsonen) seznámila posluchače s finským systémem sestavování informací o rasistické trestné činnosti. Výroční zprávy o zločinech z nenávisti ve Finsku zveřejňuje finská Policejní akademie a ministerstvo vnitra od roku 1998. V roce 2009 byl systém rozvinut v komplexnější systém monitorování zločinů z nenávisti. Trestní zákon Finské republiky, podobně jako u nás, neobsahuje definici trestného činu z nenávisti, jde jen o přitěžující okolnost. Pro účely zpráv je ve světě nyní používána obvyklá široká definice – zločin z nenávisti je definován jako zločin proti osobě, skupině, majetku, instituci nebo zástupci někoho, kdo je motivován předsudky či nepřátelstvím vůči skutečnému nebo vnímanému etnickému nebo národnímu původu, náboženství nebo víře, sexuální orientaci, transgender identitě, vzhledu nebo zdravotnímu postižení. V této souvislosti zkoumali Terhi Kankaanranta a Kari Pylväs dynamiku finských anti-imigračních facebookových skupin. Studie zkoumá nové způsoby vyhodnocování velkého množství on-line údajů pomocí nových analytických nástrojů.

Oproti severní a západní Evropě jsou zločiny z nenávisti (přesněji řečeno jejich registrace a řešení) v Albánské republice relativně novým fenoménem. Arbora Aliaj (Univerzita v Tiraně) uvedla, že oficiálně byl loni registrován pouze jeden takový skutek, uvedený ve zprávě generální prokuratury. Společnost tento druh kriminality ignoruje, což se autorka snaží vysvětlit faktory jako je teorie kmene a socioekonomická nejistota. Oběti se bojí odplaty rodiny a akceptují status oběti, z části zřejmě také proto, že organizace pro pomoc obětem existují pouze ve velkých městech. V příspěvku „Paradigma sociální spravedlnosti v oblasti výzkumu zločinu z nenávisti proti LGBT mládeži“ se James Pickles pozastavil nad faktem, že výzkum v oblasti nenávistných zločinů v současnosti přijímá přístup zaměřený na dospělé, který přehlíží zkušenosti a potřeby mladých LGBT lidí (13-18 let). Příspěvek zkoumal motivaci mladých LGBT lidí k hlášení zločinu z nenávisti, přičemž kritizoval přílišnou fixaci na trestně právní rovinu a statisticky vedenou politiku.

Díky Virginii Ávila Vázquez se posluchači seznámili s pojmem „aporofobie“ (nenávist vůči chudým, především bezdomovcům). Například Levin (2015) uvádí, že bezdomovci jsou třikrát častěji obětí násilné smrti, často upálením. Naproti tomu Newburn (2005) hovořil u bezdomovců o 13krát vyšší pravděpodobnosti stát se obětí násilí. Výzkum autorky poskytl údaje, které podporují názor, že mezi těmito útoky existují jasné podobnosti – jsou početné, jsou motivovány předsudky a týkají se celé sociální skupiny. Většina dotazovaných bezdomovců (74 % z 57 dotázaných) zažila nebo byla svědkem nějaké formy verbálního, fyzického nebo sexuálního útoku a domnívá se, že útok byl motivován aporofobií.

Násilné útoky proti menšinám, často ze strany velmi mladých pachatelů, jsou špičkou ledovce nenávistných extremistických postojů, které ve Švýcarsku zkoumají Patrik Manzoni a Sandrine Haymoz. Jejich výzkum Politický extremismus mládeže (připomínající částečně výzkum IKSP o radikalismu mládeže) by měl mít podobu rozsáhlé studie. Podle předběžných výsledků by se tendence k levicovému extremismu dala detekovat u 8 % a pravicovému u cca 5 % dotázaných. Islamistické tendence byly shledány téměř u 5 % studentů muslimského vyznání.

Američtí experti Matthew DeMichele, Peter Simi a Kathleen Blee v příspěvku „Odklon od nenávisti: Životopisy bývalých rasistických a politických extrémistů“ popsali výzkum 47 bývalých členů extremistických organizací, který dokumentuje jejich vstup, účast a výstup z těchto organizací. Studie identifikuje rizikové faktory (např. trauma v mládí, zneužívání návykových látek, duševní zdraví) přispívající k členství v rasistickém a politickém extremismu i fenomén tzv. „závislosti na nenávisti“. Autoři na problém nahlízejí prostřednictvím teorie sociální identity, tedy výstavby nových a dekonstrukci starých sebe-identit. Bývalí extrémisté vylíčili své hledání alternativního životního stylu, který vyžadoval rozvoj nových sociálních sítí, nových ideologií a nových identit.

Z teorie identity, resp. sebeidentifikace, vychází i analýza protiislámského a nacionalistického hnutí PEGIDA vzniklého ve východní části Německa. Referát přednesl José Salguero, Latinoameričan působící na univerzitě v anglickém Bristolu. V příspěvku představil pojem „ontologická bezpečnost“ jako vysvětlující rámec pro růst opozice vůči otevřenosti k migraci a pro odmítání populace muslimských migrantů. Tvrdí, že sebe-identity místních obyvatel jsou ohroženy kvůli zdánlivě narušeným rutinám budování jejich identit. V těchto podmínkách se diskurzy založené na nacionalistických podkladech (např. právě ten vedený PEGIDOU), stávají nástrojem ontologického bezpečí tím, že „obnovují“ pocit stability sebe samého na úkor vyloučení druhých.

Poměrně značný prostor dvou panelů dostala problematika motorkářských gangů. Podle Iny Klopp přikročily německé úřady od jara 2017 k zákazům bikerských vest se znaky jednotlivých klubů (tzv. „chapters“), které byly shledány jako zakázaná hnutí (extremistická nebo součást organizovaného zločinu). Zákaz zatím postihl asi 24 klubů. Podle kvalitativního výzkumu provedeného autorkou mezi právníky a policisty jsou největšími slabiny rozpor s lidskými právy, nelogičnost (proč se podobné zákazy nevztahují např. na symboliku fotbalových klubů) a jistá bezzubost (název klubu je možno změnit).

Arjan Blokland, David Pyrooz a Laurien Wubbels zkoumali kriminální trajektorie vzorku 601 holandských členů OMCG (tzv. „outlaw motorcycle gangs“) na základě oficiálně registrovaného trestného chování, jakož i fakt, jak to souvisí s klubovou příslušností. Dřívější výzkum ukázal, že členové OMCG jsou neúměrně zapojeni do trestné činnosti, především násilné a hospodářské. Mezi členy však jsou logicky značné rozdíly. Typická násilná kriminalita u radikálních členů navíc přerůstá do zapojení do organizovaného zločinu.

Kim Geurtjens hovořila o politice „nulové tolerance“, kterou upřednostňuje belgické ministerstvo vnitra vůči motocyklovým gangům (na rozdíl od dřívějšího relativně nevíšimavého přístupu). Tyto gangy jsou nyní považovány za organizované zločinecké skupiny (již v roce 2000 byl v Belgii zakázán klub Hells Angels). Podle autorky nemůže být jedno řešení užíváno pro velmi rozmanitou scénu motocyklových klubů. Tento přístup vede mimo jiné k plýtvání policejními kapacitami a u mladých lidí ke glorifikaci a růstu atraktivity těchto skupin.

Prostorovými a časovými vzorci kriminality se zabývali pracovníci Manchesterského metropolitního centra pro prevenci Muhammad Salman Haleem, Won Do Lee a Jon Bannister. Modelování kriminality se liší podle denních rytmtů města – toky městského obyvatelstva mají jednoznačný dopad na prostorově-časové uspořádání kriminality. Proto je zapotřebí

provést přesná měření populace ohrožené kriminalitou. Využívání rezidentních populačních rizikových opatření a geografických a časově určených údajů o kriminalitě pro velkou metropolitní oblast se snaží určit statisticky významné prostorově-časové hot-spots jak pro majetkovou, tak pro násilnou kriminalitu. Autoři zkoumali míru majetkové a násilné kriminality ve vztahu k nočnímu, týdennímu i víkendovému režimu a pohybu obyvatelstva (měřenému pomocí počtu přítomných mobilních telefonů).

Příspěvek G. Weijterse z Nizozemí se zabýval poklesem kriminality mládeže v Nizozemí. Jako možná vysvětlení byla zmiňována pokles případů vyloučení ze školy (drop-outs), větší dohled, větší bezpečnost, změny ve způsobech trávení volného času. Jako jeden z možných faktorů byl též označen přesun offline kriminality do oblasti online kriminality. Vycházel přitom z výsledků self-reportového výzkumu Youth Delinquency Study, která proběhla ve třech vlnách v letech 2005, 2010 a 2015, kde kromě klasických trestných činů byly v dalších vlnách zkoumány též vybrané trestné činy v oblasti online kriminality, a to nejen počítačová kriminalita typu hackerství, rozesílání virů, změn hesel, ale též např. výhrůžky prostřednictvím sociálních sítí, vybrané sexuální delikty či majetkové delikty v kyberprostoru. Určitý nárůst byl patrný právě např. v případě výhrůžek v online prostoru.

Další zajímavé informace v oblasti kriminality, která souvisí s migrací a etnicitou, byly prezentovány v příspěvku H. Turjemanové z Western Galilee College z Izraele. Jednalo se o výsledky studie zaměřené na kriminální kariéry imigrantské mládeže ze zemí bývalé SSSR do Izraele. Výzkum probíhal ve třech vlnách v průběhu 10 let a potvrdil již známá kriminologická zjištění, že delikvence v oblasti dospívání souvisí se zráním a v období dospělosti velmi často vymizí. Významným faktorem delikventního chování v dospívání bylo, že se jedinec cítí ve společnosti jako cizinec. Pro delikventní chování v dospělosti měly pak signifikantní vliv osobní zkušenost s vyhazováním (drop-outs) a porušování disciplíny v armádě. Zkušenost s imigrací sama o sobě nepředikuje zapojení se do kriminálních aktivit, přičemž více chráněné byly ty děti, které vyrůstaly v rámci relativně uzavřených „ruských“ komunit, včetně vzdělávání a trávení volného času s přáteli a vrstevníky.

Výrazným příspěvkem v této oblasti byla prezentace M. Killiase z Univerzity v St. Galen ve Švýcarsku založená na výsledcích třetí vlny ISRD. Ta srovnávala poměrně široce zastoupenou skupinu mládeže imigrantského původu, která pocházela z bývalé Jugoslávie a která je ve Švýcarsku velmi významnou menšinou. Vyšší delikvence nesouvisí s etnickým původem, ale se zkušeností s migrací jako takovou. Mladiství, kteří se již narodili ve Švýcarsku, byli méně delikventní, než ti narození v zahraničí. Totéž platilo o dětech, které měly alespoň jednoho rodiče narozeného ve Švýcarsku, přičemž původ otce se jeví jako významnější, než původ matky.

Řada panelů věnovaných výsledkům projektu ISRD 3 přinesla několik podnětných úvah o úloze viktimizace mládeže (Mike Hough komentoval její nižší míru v postkomunistických zemích, Janne Kivivuori odhalil její korelaci s hlášením události policii: to je ovšem kulturně podmíněné, i když nesouvisí s nedůvěrou) jako poměrně kvalitního nástroje pro mezinárodní komparace. Metodologicky zajímavá studie Ilke Kammiganové (s D. Enzmannem a L. Pauwelsem) zkoumala vztah mezi validitou self-reportu a moralitou respondenta, přičemž vliv konkrétní země je zde rozhodující.

Za zmínku stojí výsledek studie A. Kamparda o využitelnosti novinových zpráv při analýze vražd nebo úvaha L. Giese o skepticizmu v oblasti prezentace tématu lidských práv. Metodologicky i teoreticky fundovaný příspěvek prezentoval Alex Stevens, který se zabýval koncepcí a formami egalitarismu a jeho důsledky pro systém vězeňství. Problémům komparace se věnoval kriticky také David Nelken.

V panelech věnovaných domácímu násilí zaujalo sdělení Karin Beijesbergenové, že

volba nového partnera neznamena vždy zlepšení situace. Celoživotní efekty partnerského násilí zkoumal na skupině trestaných žen kvalitativně Robin Galander. Janna Verbrugenová prokázala existenci skupiny chronických pachatelů násilí (6 %) v Holandsku, z toho v osmině případů šlo o IPV. V dalším z panelů referovala přehledově Sylvia Walby, která se zabývala násilím na mužích v Anglii a ukázala na roli ekonomického statusu. Karen Heimerová se rovněž dotkla fenoménu násilí na mužích v USA, soustředila se však – využívajíc obrovského souboru údajů z NCVS – na rozdíly v etnicitě obětí a v sociální situaci. Samostatně žijící ženy jsou na tom hůře než rozvedené, a to i ve střední třídě (více u bělošek). Nabídla hypotézu, že bílí muži z middle class mají větší tendenci k uplatnění síly. Margit Averdijková posléze na datech curyšského projektu demonstrovala, že u mládeže posiluje tendenci k násilné viktimizaci komplex dalších okolností (vedle situačních faktorů). Platí, že viktimizace se může snadno reprodukovat.

Panely zaměřené na obavy ze zločinu tentokrát nebyly tak početně zastoupeny. M. Hanslmeier upozornil na význam diferenciací prostorových aspektů, a to i v rámci sídlišť. Remo Spithoven využil obrazových podnětů ke zkoumání obav a doložil, že vyhýbavé chování souvisí pouze se situačním přístupem k analýze obav. Zaujala jeho teze, že strach ze zločinu působí jako houba (sponge). Instruktivním příspěvkem o využití vizuálních metod navázala Gabry Vanderveenová.

xxx

Na konferenci se aktivně zúčastnili i čeští kriminologové. Michaela Štefunková formou posteru s názvem „Drug-related crime from Czech perspective“ představila dílčí výsledky grantového projektu „Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky“ a nový koncept sekundární drogové kriminality adaptovaný na české podmínky. Miroslav Scheinost v panelu Migration, Crime and Justice referoval o výsledcích výzkumu dopadu migrační vlny na Českou republiku. Jana Hulmáková v panelu řízeném Jiřím Buriánkem referovala o restorativních přístupech při aplikaci odklonů v České republice. Jakub Holas formou posteru informoval o hlavních výsledcích výzkumu regionální kriminality a jejího vlivu na kvalitu života. Univerzitu Karlovu reprezentovali Jiří Buriánek s příspěvkem k problematice přiznání viny u odsouzených, Zuzana Podaná („Parental violence against children: the case of the Czech Republic within the European context“), Pavla Homolová (teoreticky zakotvený příspěvek o důvěře v policii) a Lucie Špráchalová (poster „BDSM online community: risky occasional sex or desire for long-term relationship?“). Kromě nich vystoupili také Jakub Drápal s příspěvkem o měření recidivismu nebo Jana Jíchová a Martin Šimon s příspěvkem o prostorové dimenzi kriminality. Zmiňujeme se ovšem pouze o početně nejsilnějších delegacích, ostatně program konference lze snadno nalézt na webových stránkách.

Zajímavou shodou okolností se nepochybně stalo to, že většina českých účastníků zažila značné dobrodružství v rámci cestování, a to bez ohledu na zvolenou trasu či datum cesty. Těžko proto soudit, čím se Cardiff zapíše do naší paměti. Zda to bude kvalita referátů hlavních hvězd programu, programové exkluzivity typu „lyrické kriminologie“, navázané kontakty, atmosféra v kuloárech a při neformálních posezeních, anebo právě posedávání v letištních halách. Troufli bychom si s trochou drzosti nejspíše vyloučit to první, ale i tak stojí konference ESC za návštěvu. Zvláště když česká kriminologie má co nabídnout.